

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת נשא תשפ"ב

פלא הנזירות והשבת

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

נא להרבות בתפילה עבור החולה

גולדה שִׁבְחָה דבורה בת נעמי דינה

בתוך שאר חולי ישראל

אפשר לתרום "בגדרים פלוס" או "בגדרים פון" (30-367-5850 - קרן 5892)

להנצחות: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

052-760-2289..... גבעה B
ערים אחרות
054-853-5670..... אלעד
054-662-2428..... אשקלון
052-716-9528..... אופקים
08-864-6516..... אשדוד
03-570-3134..... בני ברק
055-674-8959..... בני ברק (ר"ע וחזון איש)
058-323-6584..... בני ברק (קרית הרצוג)
054-851-9014..... ברנפולד
058-322-0251..... גבעת זאב
02-534-2467..... טלוסטון
052-447-4126..... מודיעין
054-844-1570..... נתיבות
08-974-3086..... קרית ספר
052-760-6491..... רכסים

בר אילן 4
054-844-7327..... קרית היובל
052-266-9937..... קרית משה
02-650-2327..... רוממה-המ"ג
רחוב אהליאב 21/32 (בתוך התיבת דואר)
רחביה..... ביכ"נ הגר"א
02-586-0088..... רמות
058-718-5065..... רמת אשכול
050-412-7721..... רמת שלמה
בית שמש
055-677-8301..... קריה
053-232-1710..... רמב"ש א'
052-767-4151..... רמב"ש ג' 1'
054-842-7664..... רמב"ש ג' 2'
052-763-4167..... רמב"ש ד'
052-710-9132..... רמת אברהם
ביתר עילית
058-324-5544..... גבעה A

ירושלים
053-318-4381..... ארזי הבירה
052-763-2150..... ביח"נ הר צבי
054-841-9231..... בית וגן
054-841-7272..... גאולה-זכרון משה
058-325-5458..... גבעת שאול
058-321-9933..... גני גאולה
הר נוף
054-851-9014..... ישיבת מיר
052-766-5331..... נוה יעקב
סורוצקין
שער הספר
סורוצקין 31
02-536-2280..... סנהדריה
054-859-3064..... סנהדריה המורחבת
עזרת תורה 1..... ספרים ווינקל
עלי הכהן 15
02-538-8613..... עזרת תורה 2
צומת בר אילן..... ספרי אור החיים

לברורים והנצחות: 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

אנו זקוקים מאוד לתרומות. נבקש מאוד מכל מי שנהנה מהחוברת כל שבוע

שיתרום לפחות סך 10 ש"ח לחודש

הנצחת מדור שו"ת - 250 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 750 ש"ח

פרנס השבוע (יותר משלושת אלפים חוברות!) - 1500 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 116

הדפסה - גרפון MAT 02-5337722

תורת אביגדור

פרשת נשא תשפ"ב

פלא הנזירות והשבת

מה כל כך מפליא?

"אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְּלֵא לְנָדָר נָדָר נָזִיר לְהִזְיֹר לָהּ" - כך פותחת התורה את פרשת הנזיר (במדבר ו, ב). מילה זו, "יִפְּלֵא" היא מילה יוצאת דופן בתורה, ועל אף שהפירוש המקובל של המילה "הפלאה" היא "לומר בפירוש" (נזיר לד, א), מכל מקום המעיין באבן עזרא יראה שהפירוש הנ"ל הוא רק משמעותה המשנית של מילה זו, וכי הפשט הפשוט של "יפליא" הוא "יעשה דבר פלא". אם כן, לפי דרכו של האבן עזרא, הפסוק מתפרש כך: איש או אשה אשר יעשו דבר מופלא ויוצא דופן, לקבל עצמם נזירות.

וכאן עלינו לעצור לרגע ולשאול את עצמנו: מה כל כך מפליא כאן? במבט ראשון לא נראה שיש בפרשה זו משהו יוצא דופן במיוחד. בסך הכל על הנזיר להיזהר שלא להיטמא למת, לא לאכול ענבים ולא לגזור את שער ראשו, אולם מלבד זאת התורה אינה מזכירה שום פעולה או כל עבודה אחרת המוטלת על כתפיו של הנזיר, ואם כן, נשאלת השאלה: מה כל כך מדהים בנזיר הזה?

למעשה, התשובה כבר כתובה בדברי האבן עזרא: "כי רוב העולם הולכים אחר תאוותם" - ראשית כל עלינו להבין כי עצם ההימנעות מדברים המותרים, זהו כבר דבר - פלא. במידה רבה, רוב בני האדם נמשכים אחר תשוקותיהם, אחרי האינסטינקטים שלהם, ומשכך, כאשר מגיע אדם ומקבל על עצמו תכנית הכוללת התגברות על התאוה, ומחליט לפרוש מדברים המותרים, זהו בהחלט דבר יותר דופן, והתורה מתייחסת לזה כאל דבר מופלא.

בפרט באותם הימים, כאשר יין היה חלק מהתפריט היומי - היין אצלם היה כמו מים, כולם שתו אותו בארוחות היומיומית - אם נמצא אדם שהוא מספיק חזק כדי לשחות נגד הזרם ולקבל על עצמו את מעלת הפרישות, שמהותה היא ללמוד לומר "לא", ובכך לבנות את "שרירי הלא" שלנו, אכן ראוי לשבח המיוחד הניתן על ידי השי"ת: "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְּלֵא" - הוא עושה דבר מופלא.

להרחיק עצמו מן העבירה

והנה, המעיין בספרי הקדמונים המדברים אודות מעלת הפרישות יראה, שעיקר עניינה של מעלה זו הוא להקנות לאדם שליטה עצמית, את היכולת לומר "לא", כדי שיוכל להתגבר על תאוותיו ולהימנע ממאכלות אסורות ושאר איסורים. התורה מצפה מהאדם להרגיל את עצמו לפרוש מתאוות, גם אותן המותרות לו על פי דין, מכיון שבכך הוא שומר את עצמו מלבוא לידי איסורים ממש.

למשל, אדם שרגיל להיכנע לתאוותיו ולאכול כל מה שעומד לרשותו במקרה ביתו, הופך למעשה לעבד, הוא משועבד לתאוות האכילה, והוא אינו מסוגל לשלוט בעצמו ולהימנע מלאכול את כל אשר רואות עיניו. מכיון שאדם זה מעולם לא חיזק את שרירי השליטה העצמית שלו, אם בבוא העת הוא יעמוד בפני נסיון של מזון בעל כשרות מפוקפקת, יתכן ותאוותו תגבר על יראת השמים שלו, והוא כבר ימצא דרך להתיר לעצמו את המאכל הנחשק.

זו הסיבה שכאשר רעייתו של מרן הסבא מסלבודקה זצ"ל היתה מגישה את הקינוח, הוא היה אוכל חלק ממנו ומחמיא לה על טעמו הנפלא, אולם הוא לא היה מסיים את מנתו. הסבא זצ"ל גם אף פעם לא טעם מאכלים מתובלים בטעמים מיוחדים; הוא נהג לומר שהמשמעות של אכילת מאכלים מעין אלו היא להיכנע לתאוות, שהרי ניתן להפיק את אותה התועלת בלי התבלינים הנוספים הללו.

שליטה עצמית בדיבור ובקריאה

כך גם בכל הנוגע לדיבור. מי שמעולם לא הרגיל את עצמו לסגור את הפה, לא יצליח להתאפק מלדבר דיבורים אסורים כאשר הוא יוצב בפני נסיון. ישנם אנשים שסיגלו לעצמם את ההרגל לנהל שיחות ארוכות בטלפון; הם יושבים ומדברים ומדברים ומדברים, וגם אם אינם מדבר כלל דיבורים אסורים, אבל פרישות אין כאן; אין לך שליטה עצמית, וברגע שאין לך שליטה עצמית, מי יודע לאילו מחוזות של דיבורים מרושעים עוד תגיעי? לעומת זאת, מי שמצליח לפרוש מדיבור מיותר, ולהגביל את עצמו גם בדיבורים מותרים, יכול לראות את עצמו כאיש פלאי - זהו אדם מדהים!

גם פרישות בקריאה היא משהו יוצא דופן! קריאה היא אחד הדברים הטובים ביותר שאפשר לעשות, אם אך עושים זאת כמו שצריך, אולם כאשר יש לאדם הרגל לקרוא, הוא עלול לקרוא דברים שהוא אינו אמור לקרוא. הנה לנו אדם היושב בחדר ההמתנה במשרדו של הרופא, ועל השולחן הקטן יש ערימה של עיתונים. זה יותר גרוע מערימה של זבל סוסים, אך חרף זאת הוא מרים עיתון ומתחיל לעלעל בו, משום שהוא לא התרגל לומר לעצמו: "לא!" ולכן כאשר הוא ניצב בפני נסיון, הוא עומד אובד עצות, שכן הוא חלש מכדי להתגבר על עצמו.

פרישותו של הנזיר

לכן כדאי לנו לתרגל שליטה עצמית בכל תחום, כדי ששכלנו ישלוט על גופנו, וכך, כאשר תגיע שעת נסיון באיסורים או בכל תחום של עבודת ה', לא ניכנע ליצרנו, כי השכל הוא השולט.

במידה רבה, אלה הם חייו של הנזיר; שורשה של המילה "נזיר" הוא "זר" - נפרד, כי זהו מרכיב חשוב בנזירותו - הוא נמנע מדברים מיותרים. כמובן שהוא חי חיים נורמליים. יש לו משפחה וחברים, הוא הולך לכולל או לעבודה, אולם במידה מסוימת הוא חי חיים של התנזרות. אסור לו לשנות יין ומשכך הוא אינו יכול להשתתף במסיבות, ואפילו בסעודות רגילות, הוא חייב להימנע מיין וענבים. אסור לו להשתתף בהלוויות ולפקוד את בית הקברות. ולכן, במובנים רבים הנזיר מוגבל במגעיו עם העולם; הוא לא יכול להיות חברותי מדי, החיים החברתיים שלו מוגבלים, ובכל מקום אליו הוא נקלע הוא מעט חריג בנוף החברתי, הוא זה שעומד לעצמו בצד, מבלי להיות מעורב לגמרי עם כולם.

הנזיר חי חיים של פרישות על מנת להתרחק מן העבירה, וזוהי מעלה גדולה כפי שמתואר בספרים. ככל שהאדם מרשה לעצמו להנות מדבר מסוים, כך הוא משתעבד יותר ויותר אל אותו הדבר, ובכך הוא מכניס את עצמו לסכנה גדולה. לכן חשוב מאוד לכל אחד לעבוד על מידה זו של פרישות, שכן על ידה האדם הופך לבעל שליטה עצמית - וזוהי אחת הסיבות לכך שאנו רואים בנזיר אדם מופלא ויוצא דופן.

פרישות מסוג אחר

עם זאת, כאשר נלמד את נושא הפרישות קצת יותר לעומק, נגלה שישנה סיבה נוספת לכך שהנזיר מגביל את עצמו בכל הנוגע להנאה ולהתעסקות עם העולם הזה. הרעיון הזה עשוי להישמע מחודש עבור רבים מכם, אולם למעשה ענין זה מהווה את הסיבה העיקרית לכך שהתורה רואה בנזיר אדם פלאי.

כאשר בעל החובות הלבבות מבאר את ענין הפרישות ב"שער הפרישות" שלו, הוא ניגש לענין בצורה שונה מזו שהתבארה עד כה. אין הכוונה שהוא חולק על שאר המחברים - בוודאי ובוודאי שכל מי מבין מהי התורה, מבין שענין הפרישות כפי שהתבארה כעת היא חלק מהותי מהתורה, אולם בחובות הלבבות מבואר ענין נוסף, פן אחר של עבודת הפרישות. החובות הלבבות מבאר כי מהותה של הפרישות היא, להימנע מעיסוקים ומדברים העלולים למלא את דעתך במחשבות זרות.

נדל"ן יקר-ערך

החובות הלבבות מסביר שאדם הגיע לעולם הזה על מנת למלא את דעתו במחשבות אודות השי"ת. זהו תפקידו החשוב ביותר בחיים, וככל שְׁתַּפְּנָה יותר מקום עבור ה' בתוך

שכלך, כך תגדל יותר ויותר, כי גדולתו של האדם נמדדת כפי השיעור שראשו תפוס במחשבות אודות ה'.

זוהי שאיפה מרוממת ומפוארת, שמתוארת על ידי שלמה המלך בספר משלי (כד, ד) באופן הבא: "וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמְלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים" - על ידי דעת, תוכל למלא את חדרי שכלך ברהיטים יקרים ונעימים. פירושו של דבר הוא, שהשכל שלנו הוא הדירה היקרה ביותר שאי פעם תמצא, ולכן כל סנטימטר של נדל"ן זה חייב להיות זמין עבור הדברים החשובים באמת. אם אתה שוכר משרד בעשרת אלפים דולר לשבוע, אינך יכול להרשות לעצמך לבזבז אפילו חלק קטן מאותו שטח יקר באחסון דברים מיותרים. השכל שלנו חייב להיות פנוי מכל סוג של ריהוט מיותר, כדי שנוכל להכניס פנימה חפצים בעלי ערך אמיתי.

הון יקר ונעים

על אילו חפצים מדובר? אין סוף לרהיטים יקרי הערך שיהודי ירא שמים חייב להעביר אל תוך ראשו. הרהיט הראשון: ציור בהיר של בריאת העולם. בראש חייב להיות ציור מפואר של בריאת היקום, כפי שהיא מתוארת בתחילת ספר בראשית. עליך לדמיין כיצד הבריאה כולה התהוותה יש מאין. מה חבל שאנשים אינם מבינים עד כמה חשוב הוא הציור הזה, כי גם כשאתה לומד ספר במדבר או דברים, אתה זקוק לציור הזה בראשך, כי התורה כולה מבוססת על זכירת אותם פסוקים ראשונים המתארים את בריאת העולם.

אבל זהו רק אחד מני רבים מרהיטי הפאר שעליך להעביר אל חדרי שכלך. עליך להכניס פנימה גם ציור של יציאת מצרים, וכפי שמצוה אותנו התורה בצורה מפורשת: "לִמְעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" (דברים טז, ג). ישנם המסתפקים במס שפתיים, אותו הם משלמים על ידי הזכרת יציאת מצרים בוקר וערב, ואחר כך הם שוכחים מהענין כולו, אך מי שמבקש לבנות לעצמו אחוזה מלאה בחפצים מענגים, מנסה ככל האפשר לקבץ את הציורים הללו במחשבתו בצורה קבועה, ולכן הוא מודע תמיד ליציאת מצרים.

מתן תורה הוא עוד רהיט בעל ערך רב. הרמב"ם (באגרת תימן) כותב שזכירת מעמד הר סיני צריכה להיות החשובה מבין כל מחשבותינו, וזה לשונו: "וראו לכם... שתגדלו בניכם על המעמד ההוא הגדול ותספרו בתוך קהל ועדה גדולתו והדורו... וגדלו המעמד ההוא על כל גדולה כמו שגדלו הקדוש ברוך הוא". לא רק בחג השבועות; ביום שלישי רגיל, בשעת אחר הצהריים, כדאי לכל אחד לצייר במחשבתו כיצד קולו של הקב"ה רועם מהר סיני.

פינוי-בינוי

מכיון שישנם כל כך הרבה ציורים, כל כך הרבה רעיונות וערכים שעלינו להעביר אל שכלנו, לכן חשוב מאד שנפנה מראשנו כל חפץ בלתי מיותר העלול להשליט אי סדר,

ולתפוס את מקומם של הדברים החשובים באמת. אם לא נפנה מקום, לא נוכל להכניס פנימה את החפצים הנפלאים, בעלי הערך האמיתי, שמקומם בראשנו.

כל אחד יכול להתחיל במשימה זו כבר היום. מי שחפץ להפוך לאדם מרום, יכול, בצאתו מבית הכנסת לאחר תפילת מנחה, לקבל על עצמו החלטה: "בעודי פוסע מדלת בית המדרש ועד לפינת הרחוב, אשקיע את הדקה הזו כדי לצייר במחשבתי את בריאת העולם". אכן, דקה אחת של חשיבה אינה הרהיט היקר ביותר, אבל זוהי בהחלט התחלה טובה.

אם לא תשים לב לכך, אם לא תחליט באופן מכוון לחשוב על בריאת העולם, מה יקרה בפועל? ברגע שתצא מדלת בית הכנסת, אתה כבר חושב על ארוחת הערב אותה אתה עומד לאכול בעוד דקות ספורות. או שאתה חושב איזו מחשבה אחרת, גם היא חסרת ערך, כגון על הוויכוח שהיה לך עם השכן. הריהוט הזול הזה התופס את מחשבותיך מונע מהציורים היפהפיים להיכנס פנימה. זהו חוק בטבע הבריאה, ששני עצמים אינם יכולים לתפוס מקום אחד בו זמנית.

הנזיר המופלא

יסוד זה, כותב החובות הלבבות, הינו המרכיב החשוב ביותר בעבודת הפרישות. מהותה של ההימנעות מדברים מיותרים היא, לנקות את הראש מדברים בלתי נחוצים. למשל, מי שמתאהב בתחביב כלשהו או באיזה עניין אחר, ואינו מרגיל את עצמו להתנזר גם מדברים המותרים - אין כל ספק בכך שהוא לא יצליח להתרכז בעניינים ובערכים החשובים באמת.

וכאן אנו חוזרים אל הפסוק בו פתחנו, "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְּלֵא", הם עושים מעשה מופלא ומדהים. הנזיר מקבל על עצמו תוכנית של הימנעות מהמותר, לא רק בגלל שהוא רוצה ללמוד שליטה עצמית ולהישאר הרחק מהחטא; זה בוודאי חשוב ביותר, אבל זה לא כל העניין. גדולתו של הנזיר היא בכך שכעת הוא מתחיל בתהליך של ניקוי הדעת מכל הרהיטים הזרים המבלבלים את שכלו, מה שהופך את הראש לצפוף מדי עבור השלמות. וכתוצאה מהתנזרות זו, הנזיר מסוגל לעשות דבר מדהים - הוא לא רק נזיר, אלא הוא נזיר לה', שכלו מופרש למען השי"ת. כעת הוא מאפשר לשכלו לחשוב על העניין החשוב ביותר בחיים, על הקדוש ברוך הוא.

מפסידי השלמות

המסילת ישרים, בדברו בענין מפסידי הזהירות, שהם המעכבים את האדם מלהשיג שלמות בעולם הזה, כותב שקיימים שלושה מפסידים עיקריים. הראשון ביניהם היא החברה הרעה - על האדם להיזהר עם מי הוא מתחבר. אדם שגדל בסביבה הלא נכונה - רחמנות עליו. אם אתה מתחתן עם האדם הלא נכון, ההשפעה השלילית הזו עלולה לשבור אותך. אם אתה יושב בבית הכנסת ליד האדם הלא נכון, הוא יהרוס אותך גם שם. גם בחור

הלומד בישיבה, אם החברותא שלך מעוניין לכלות את חייך לריק על ידי שיחה בטילה, תיזהר ממנו. הסביבה בה נמצא האדם היא חשובה מאוד – ולכן היא נמנית בין שלושת מפסידי הזהירות והשלמות.

מפסיד נוסף הוא השחוק והלצון, להיות לץ, אחד שלא לוקח שום דבר ברצינות. הלץ הוא אדם שתמיד משתטה, תמיד מדבר יותר מדי. יש גם את השוטים שמסתובבים כל היום עם מכשירי נגינה, ומקשיבים למוסיקה כל היום. אנשים שתמיד מתרוצצים בחיפוש אחר "זמנים טובים" כאלו ואחרים.

מתוך נסיון לתת הכשר לעיסוק הזה, באמריקה מצאו לזה שם מהודר, "המרדף אחר האושר", אבל האמת היא שזהו מרדף אחר השחוק והלצון. אמריקה כולה היא שחוק ולצון. זו הסיבה שכאשר פוסעים במורד הרחוב, ניתן להבחין בכך שכולם צוחקים בו זמנית. הרחוב כולו! כל השוטים צופים באותה תוכנית, וכולם פורצים בצחוק בו זמנית. רחוב שלם של אנשים טיפשים השומעים את אותה הבדיחה באותו רגע. השחוק והלצון! אמריקה כולה מכלה את חייה לריק בצחוק חסר תוכן.

המפסיד השלישי

אמנם, כותב המסילת ישרים, ככל ששני מפסידים אלו הינם קשים, המפסיד השלישי הוא קשה עוד יותר. ומהו? "הטיפול והטרדה", להיות עסוק מדי. להיות עסוק מכדי לחשוב, זו הבעיה הגדולה של החיים. מדוע זו בעיה גדולה? מה הופך דבר זה למסוכן ביותר מבין כל שלושת המכשולים לשלמות?

התשובה היא, שהבעיה בלהיות עסוק היא לא בגלל שזה מעסיק אותך, אלא בגלל שזה מעסיק את הראש שלך. ומי ששכלו עסוק בענייני עולם הזה, לעולם לא יהפוך לאדם גדול. עלינו להיות חיים של הבנה, של חשיבה. האדם מוכרח להיות חופשי מטיפול וטרדה אם חפץ הוא לעשות מעצמו משהו.

כשאנחנו מדברים על ניקוי הראש מלהיות עסוקים בחיינו, הכוונה אינה שעל האדם להפוך לבטלן, לאחד שאינו מעוניין לעבוד, אלא מעדיף לחיות באיזה מרתף, ולחיות מתמיכות ממשלתיות. לא. אני מדבר על הבטלנים הללו. שכלו של אדם כזה, עליכם לדעת, אינו פנוי, אדרבה, מוחו עסוק יותר מכל אדם אחר. הוא עסוק בכל התסכולים שלו, בכל המאוויים והרצונות שלו. המוח שלו מלא בכל מיני דברים שלא אמורים להיות שם.

האם אינכם רואים את הבטלנים שמסתובבים ברחוב עם מכשיר נגינה ממנו בוקעת מוסיקה רעשנית, או אלה שנוסעים במכוניות. במשך היום כולו, הם אינם שומעים דבר מלבד מוסיקה נבובה, משום שראשם ריק מתחומי העניין היקרים של החיים, ולכן הוא מלא בשטויות והבלים. הם מאזינים למוסיקה אותה שרים כל מיני טיפוסים שפלים בעלי

אישיות רדודה, נטולי עקרונות, שכל יומם סובב סביב שירה ריקה מתוכן ואידיאלים מטופשים. הלזה ייקרא חיים? האם זהו הרהיט המתאים לחדרי דעתך?

טרדות בלתי-פוסקות

איננו מדברים כעת על בטלנים, אלא על אנשים טובים, יהודים חרדים לדבר ה', אנשים ונשים, בחורי ישיבות ובנות סמינרים. אנחנו מודאגים לגבי עצמנו, ודאגתנו הגדולה ביותר היא שעלינו להיות אנשים חושבים. אנחנו זקוקים לזמן, וכן לשטח פנוי בשכלנו, שיהיה בו מקום למחשבות החשובות באמת.

להיות אדם חושב הוא דבר נצרך ביותר, אך כאשר אין מקום בראש, החיים נשטפים והולכים להם. ניקח לעצמנו דוגמא: יהודי שעובד מתשע עד חמש. בסיומו של יום העבודה הוא רץ מיד הביתה ואוכל. בדרך הביתה, מוחו עסוק במחשבות על עניינים כאלו ואחרים, כל מיני דברים חסרי תועלת. ברגע שהוא מסיים את ארוחת הערב, מיד יש לו עיסוק נוסף. הוא צריך לסדר משהו ברכב, או שמא עליו לעיין בקטלוג החדש שהגיע בדואר, שכן הוא זקוק לשעון-יד חדש או למקדחה טובה יותר. כל כך הרבה דברים בלתי חשובים לחשוב עליהם! ולבסוף הוא צריך ללכת לישון. מזל טוב! בזבזת עוד יום. מתי תהיה לך הזדמנות לעצור ולחשוב על מה שבאמת חשוב?

למי אנחנו מתפללים?

אין לי ספק שיהודי זה מתפלל שלש תפילות ביום, אולם מהי תכליתה של התפילה? עלינו לדעת על מה אנחנו מתפללים. כולם עסוקים כל כך בלהתפלל, עד שאין זמן לחשוב על הקב"ה!

אני נוהג תמיד לספר את הסיפור אודות רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שפעם הורה לשמש שלו לגשת אל הבימה, לתת דפיקה חזקה ולהודיע הודעה חשובה. השמש ניגש ודפק בחזקה, כולם הפסיקו את התפילה, והשמש הכריז: "הרבי רוצה שכולנו נדע שיש בורא לעולם". זו היתה ההודעה.

יש שיצחקו מההודעה זו, אולם למען האמת זוהי הודעה שחשוב מאוד להודיע אותה בכל בית כנסת. בעיצומה של התפילה צריך להכריז שאנחנו מתפללים לה', כי אנחנו עסוקים מכדי לחשוב על כך. אנשים מתפללים והם לא חושבים על מה שהם אומרים, הם אינם חולמים על מה מדובר כאן.

אפשר להוכיח זאת כאן ועכשיו. אשאל אתכם שאלה: האם הודיתם לה' היום על אור השמש? אתם מן הסתם חושבים לעצמכם: "אור השמש?! על מה הוא מדבר? לא זכור לי דבר כזה". אגלה לכם משהו, הברכה הארוכה ביותר בסידור כולו, עניינה הוא הודאה על אור השמש! "יוצר אור ובורא חושך... ברוך אתה ה' יוצר המאורות". "או ווה, באמת לא חשבנו על זה". פירושו של דבר הוא שאנשים אינם חושבים על מה שהם אומרים. לא

היתה להם הזדמנות לחשוב, כי הם עסוקים מדי בלהתפלל ולהתנועע, ואינם פנויים לעצור לרגע ולחשוב על מה שהם אומרים.

הסחות מזיקות

ומחוץ לבית הכנסת, בוודאי שדעתו של האדם מוסחת תמיד. מדהים להיווכח כיצד מוחותיהם של בני אדם מוסטים מהתפקיד האמיתי שלהם בחיים. כמי שיוצא לו לשוחח עם מאות אנשים, אני מבחין ללא הרף כיצד לכל אדם יש דאגה או דאגות שמסיחות את דעתו ואינן מניחות לו לחשוב על הדברים החשובים באמת. כמעט תמיד מדובר בעניינים בלתי חשובים, אשר נשלחו על ידי הקב"ה כדי לנסות את האדם.

אתה נוסע בכביש הראשי, ובצידי הדרך ישנם כל מיני אטרקציות שעלולות להוריד אותך מדרך החיים. הם קורצים אליך וקוראים לך להתעסק עמם. תתעסק עם כסף. תתעסק בהרפתקאות. תתעסק עם הרכב שלך, עם קניות, עם דאגות. תתעסק בלריב אם אחרים. כל מיני עיסוקים עומדים בצד הדרך כדי לגרום לך לעצור ולסטות מהכביש.

כאן יש מבצע משתלם, כאן יש אירוע מהנה. בן דוד שלישי שלח לך הזמנה לחתונה, והחתונה מתקיימת בעיר הנמצאת במרחק כמה קילומטרים. האם אתה באמת חייב ללכת לחתונה? הרי הוא אפילו לא יידע שלא הגעת. אל תתן לעצמך לרדת מהכביש הראשי!

האיש החכם יודע שעליו לנסוע הישר אל היעד, ומשכך, הוא ממשיך לאחוז בהגה, מסתכל קדימה על הכביש, ומתעלם מכל הסחות הדעת שקורצות אליו מהצד. אם אתה מתעניין באיסוף בולים או מטבעות, או שאתה אוהב נסיעות וטיולים, הרי שהשכל שלך מתעניין בכל מיני ערוצים שונים, והעניינים החשובים ביותר בחיים מונחים.

ישנם אנשים שמשתתפים בקורסים בהם לומדים "הערכה למוסיקה"; הם לומדים כיצד להעריך מוסיקה. לפני כן לא היה אכפת להם במיוחד, אבל כעת הם למדו להעריך מוסיקה. הם לומדים להעריך משהו שהם לא צריכים. אפשר להסתדר יפה מאוד בחיים מבלי לדעת כיצד להעריך מוסיקה. למרות העובדה שמלמדים את זה בכל מקום, אני אומר לכם שזה בזבז זמן. זה עוד משהו שתופס מקום בשכל, בחדרי הדעת היקרים.

להתגבר על העומס

העצה היא לא להתעסק בדברים בלתי נחוצים. בדברים טובים - כן, היו מעורבים בכל הדברים הטובים, אבל הפרישו את דעתכם, ככל הניתן, מדברים בלתי נחוצים. עזבו אותם ואל תתנו להם למלא את דעתכם.

זו הסיבה שהטיפול והטרדה, להיות עסוק מכדי לחשוב, הוא הקושי הגדול ביותר בחיינו, ועלינו להתגבר עליו. וכך מסביר החובות הלבבות את התוצאה יקרת-הערך ביותר של הפרישות - באמצעות עבודת הפרישות, האדם מפנה מקום בראשו למה שחשוב ביותר. הוא מפנה מקום לה'.

זוהי עבודתו של הנזיר, וזה מה שהופך אותו לאדם מופלא ומדהים - הוא קיבל על עצמו תכנית כיצד להתגבר על הבעיה העיקרית של האדם, ובאמצעותה הוא פינה מקום בראשו להיות איש נהדר ומופלא.

נזירים בני ימינו

וכעת נשאלת השאלה, מה אנחנו יכולים לעשות עם הלימוד הזה? במה זה נוגע אלינו? הלא איננו יכולים לקבל נזירות, מי שיעשה כך יהיה תקוע במצב זה מכיון שהוא אינו יכול להקריב את קרבנות הנזירות. אז מה כן נוכל לעשות? היכן ההזדמנות שלנו לעשות דבר "פלא-דיג", להיות אנשים מופלאים כמו הנזיר, וליצור לעצמנו מוח בלתי עמוס, הפנוי למחשבות שיביאו את האדם לגדולה אמיתית?

וכאן אנו מגיעים להיבט של חיינו, שהוא ביטוי חשוב ביותר של היסוד שדיברנו עליו כעת - השבת! בשבת קדש ניתנת לעם ישראל הזדמנות להפוך לנזירים - יום אחד בשבוע, האומה כולה נפרדת מהעולם הזה; אנחנו מרוקנים את ראשו מהדברים הבלתי חשובים ומתחילים להתעסק בהשגת מעלת ה"איש כי יפלא" - להיות אנשים מופלאים.

יום של התנזרות

אם היו מבקשים מאיתנו "להמציא" את העיסוק הראוי ליום השבת, יתכן והיינו חושבים על כל מיני עיסוקים מרגשים ומעניינים. אחרי הכל, אנחנו חוגגים את הנס הגדול ביותר בהיסטוריה של העולם - בריאת העולם יש מאין! אולי כדאי שנתאסף יחד ונירה זיקוקים. אולי נערוך כל מיני משחקים ותחרויות, דברים שיראו באופן פומבי כמה מרגש וחשוב הוא היום הזה.

אולם אנחנו רואים שלקב"ה היו תכניות אחרות - הוא קבע שהשבת תהיה יום של מנוחה. בשבת - אתה מרותק לביתך. אינך יכול ללכת למשרד. אי אפשר להתעסק בחשבונות ובמס הכנסה; אי אפשר אפילו להתעסק עם הנזילה שתחת כיור המטבח. כל הדברים שמעסיקים את ראשיהם של בני אדם, יורדים מסדר היום בשבת.

מה זה שבת? שבת פירושה התנזרות. זה התרגום של שבת - לשבות ולהימנע. פירושו של דבר הוא שהשבת ניתנה לנו כדי שתהיה לנו "מנוחה שלמה", הזדמנות לפתח את שכלנו.

הרוצה לנצל את השבת כפי כוונת השי"ת, הדבר ידרוש ממנו התבוננות מרובה והרבה תרגול - צריך לדעת על מה לחשוב - אבל זה מה שמצופה ונדרש מאיתנו. ישנם כל כך הרבה דברים שבמשך השבוע דעתך היתה מדי מוסחת מכדי לחשוב עליהם, וכעת זו ההזדמנות שלך להיות נזיר.

סעודה של חשיבה

השבת מלאה בהזדמנויות לחשוב. תחשוב בזמן שאתה הולך לבית הכנסת, וגם כשאתה יושב בבית הכנסת. כך גם בסעודות השבת. "אין משיחין בשעת הסעודה" - כולם יודעים שאין זה בריא לדבר בזמן שאוכלים. אנשים הולכים לעולמם בגלל שהם מדברים בזמן האכילה.

בזמן שאתה לועס את מאכלי השבת, זוהי הזדמנות פז לחשוב. רעייתך משוחחת עם הילדים, הילדים מדברים בינם לבין עצמם, ויש לך את הרעיונות שלך, אותם השמעת פעמים רבות, ולבני המשפחה כנראה כבר נמאס לשמוע אותם, אז תוכל לחזור עליהם במחשבתך, ובאופן מעמיק יותר בכל פעם. אתה חושב על יציאת מצרים או על הבריאה - אלו הם שני הנושאים הגדולים של השבת - ויש כל כך הרבה דברים נוספים לחשוב עליהם.

כך גם לגבי אם המשפחה. היא חושבת על המון, שזכר לזה אנו בוצעים על לחם משנה, כדי להזכיר לנו את נס המן אשר הגיע במנה כפולה לכבוד שבת. למרות שהיא בילתה שעות רבות במטבח הרווחה, כשהיא מבשלת ומכינה את מטעמי השבת, היא חושבת על הלקח של המן, שכל מאכלי השבת - החלה והדגים והעוף - הכל הוא מאת ה'. אחרי שתי דקות היא עוברת לחשוב על העולם הבא. שבת היא מעין העולם הבא, והיא חושבת על כך שאם היא לא היתה מכינה את האוכל לפני שבת לא היה למשפחתה מה לאכול - וזה מזכיר לה להתכונן לקראת העולם הבא. היא יושבת ונהנית מהסעודה הדשנה, אבל במקביל היא מפתחת את שכלה.

שבת כל השבוע

אחת התועלות החשובות ביותר של חשיבה בשבת היא, שהשבת נועדה להיות דוגמא לשבוע כולו - מנוחת הנפש של השבת צריכה להמשיך אל תוך השבוע. כוונת השי"ת היתה שהשבת תשמש כהכנה לקראת השבוע הבא אחריה, כך שגם כאשר יחזור האדם לחנותו ביום ראשון, לאחר שהסתיימו עשרים וארבע שעות הנזירות, הוא יגיע אל ימות השבוע כאשר רוחה של השבת, רוחה של הנזירות, שורה במחשבותיו.

השאלה שמוטל עלינו לענות עליה כעת היא, מבין כל המחשבות בהן עסוק האדם במשך השבת, מהן המחשבות החשובות ביותר שעל ידן נוכל ליטול עמנו את ה"מנוחה שלמה" של השבת אל תוך השבוע שלנו? כיצד לוקחים את "דעת השבת" הזו אל ששת הימים הבאים?

דאגות מסנוורות

הגמרא (ברכות מג,ב) אומרת כי "פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם". האדם הולך מהר כאשר הוא מודאג או לחוץ, הוא חושש לאחר לתור או להפסיד את

האוטובוס, ולכן הוא ממנהר. על כך אומרת הגמרא שכל פסיעה מהירה מחלישה את עיניו ופוגמת בראייתו. גם מבחינה מדעית זה נכון; עובדה ידועה היא שלחץ ועצבנות מזיקים לעיניים - תשאלו כל מומחה עיניים.

במשך כל ימות השבוע אנשים עסוקים בהתרוצצויות. כל דבר הוא מקרה חירום: "אני חייב לתפוס את הלקוח הזה", או "אני חייב לעשות שיחת טלפון" - הם מודאגים מהפרנסה שלהם, מדברים נוספים, והם מסתובבים אפופי חרדה ועצבים. בכל פעם שאדם מתיישב כדי להשיג משהו ברוחניות, צצה בראשו מחשבה נוספת - יש כל כך הרבה לעשות! כולם בחרדה והדבר משפיע השפעה פיזית על מאור העיניים.

אולם ראייה כאן פירושה יותר מאשר ראייה פיזית; זה מחליש גם את העיניים הרוחניות שלך. אתה כבר לא רואה את האמת; אתה כל כך מבולבל עד שאתה רואה רק חזיונות תעתועים. אתה מסונוור מכל הפסיעות הנמהרות והדאוגות שלך, ואתה חושב שאתה נמצא בשליטה - אך המוח שלך מלא ב"עולם הזה", ואתה כורע תחת העומס.

היא מאירת עינינו

ובכן, "מאי תקנתיה?" מהי התרופה? כך שואלת שם הגמרא. איך אפשר לתקן את הנזק שנגרם מהמרדף התזזיתי אחר הפרנסה? אומרת הגמרא: "להדריה בקדושא דבי שמי" - מחזירים את מאור העיניים על ידי קידוש. כאשר האדם שומע קידוש, זהו הדבר שמשקם את ראייתו.

במבט ראשון, התרופה הזו נשמעת מוזרה. איך זה עובד? יש הנוהגים להסתכל בכוס הקידוש או בנרות השבת - טוב מאוד, מצוין. אבל אנחנו צריכים לדעת מה אנחנו עושים. מה יש בקידוש שמחזיר לאדם את הראייה?

התשובה היא כך; השבת מזכירה לנו את העובדה שפעם לא היה יקום; היה רק "אין", והקב"ה יצר הכל יש מאין. "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהי" - ה' אמר, והדבר נהיה במציאות. זהו אחד היסודות הגדולים שהשבת מלמדת אותנו - אין דבר בעולם חוץ מדבר ה'.

בכל רגע ורגע, העולם ממשיך להתקיים רק משום שכך הוא רצון ה'. הקב"ה לא ברא את העולם ואח"כ עזב אותו. לא! בכל רגע ורגע, הקב"ה אומר, "יהי עולם", ורק כך ממשיך העולם להתקיים. אם ה' היה חוזר בו ממילתו, העולם כולו היה הופך שוב ל"אין", לריק אחד גדול. פירושו של דבר הוא, שאין שום דבר ביקום כולו מלבד הקב"ה!

ולכן בשבת, כאשר אתה מכניס את הרעיונות הללו של קידוש אל תוך ראשך, ואומר "וַיֵּכֶל הָשָׁמַיִם" - העולם נברא יש מאין, כעת אתה כבר זוכה לדעת חדשה. אתה מתחיל להבין את היסוד העצום והחשוב הזה, שהכל נברא יש מאין, ובכך אתה מחזיר את מאור עיניך. הקב"ה ברא הכל, והוא עכשיו מנהל את כל ענייני העולם. שום דבר אינו קורה ללא

השגחתו, אז לשם מה עלי לדאוג? "תשאירו לי את כל הדאגות", אומר השי"ת, "אתם תשבו ותהנו מהנוף".

הוא בורא ומנהיג

מי שחי במרוצת ההרגל, כסוס שוטף במלחמה - הסוס אינו עוצר אף פעם כדי לחשוב להיכן הוא רץ - מי שחי כך כל השבוע, מי שממשיך לרוץ ולרוץ, עלול להביט אל מאורעות העולם הזה כאל מקרים, שיש בהם סיבה ומסובב. שכלם עסוק מכדי לעצור ולשים לב ליד ה' המכוונת את חייהם על כל צעד ושעל.

ואז מגיעה השבת, והיהודי מקבל בחזרה את ראייתו. בליל שבת קדש, היהודי לומד בטחון מהו. כמובן, עבור מי שאינו מרגיל את עצמו בכך, שום דבר לא יעזור. אך ככל שתשקיעו בזה יותר מחשבה, כך תגיעו להכרה ברורה יותר שה' יתברך ברא את העולם יש מאין, ושהוא ממשיך לברוא אותו בכל רגע ורגע, והכל נמצא תחת שליטתו. אין מקום לדאגה כלל וכלל.

אתה הולך לעבודה? אתה רק מתנהג כאילו אתה מתפרנס, אולם האמת היא שהשי"ת הוא זה שמפרנס אותך. הקב"ה מוביל את ההיסטוריה, וכל פרט ופרט מחיינו נמצא תחת שליטתו המוחלטת, וכל מה שנועד לקרות יקרה בין אם תדאג לגבי זה ובין אם לא. שום דבר אינו מתרחש מבליעדי רצונו יתברך, אז ממה אתה מודאג? ממה אתה מתרגש? הכל יסתדר, כי הקב"ה הוא בעל הבית.

עבודה: עם הגוף, לא עם השכל

כמובן, איננו באים לשלול את חובתו של האדם למנוע כל סכנה העלולה לבא עליו. בוודאי שהאדם מחוייב לנהוג בזהירות, וכך הוא רצון הבורא. עליך להיזהר לא להניח צעצועים על המדרגות, באופן שהעוברים שם עלולים למעוד ולהחבל. אל תנהג בחוסר זהירות! אל תיגע בעיניים ובפה שלך לפני ששטפת ידים עם מים וסבון. תתרחק מאנשים מצוננים - היזהר שלא ישתעלו על ידך ויעבירו אליך את החיידקים שלהם. אין ספק שעל כל אחד ואחד לעשות את כל הדברים הללו.

כך גם בנוגע להשתדלות בפרנסה! אין שום בעיה לעבוד במרץ, אבל תעבוד עם הגוף, ותדאג שהשכל שלך לא יתבלבל. תעשה מה שצריך לעשות בלי להתרגש מזה. היצמד לעבודתך ואל תדאג. חבל לדאוג שלא לצורך, על דברים שבין כך אינם בשליטתך! הקב"ה אומר, "בני יקירי, השלך עלי יהבך, תן לי לשאת את המשא הכבד, אני אטפל בכל דאגותיך".

נזר אלקיו על ראשו

כאשר יהודי מנצל את השבת על מנת לחיות ברוגע ובצורה הגיונית, בכך הוא יוצר דוגמא לימות החול; הוא מקיים "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" בכל ימות השבוע. בכך שהשבת שלנו היא "שבתדיג", אנו לומדים לחיות כך בכל יום. אנחנו תמיד רגועים ומרוכזים כדי שנוכל לזכור את מטרות החיים, את מטרות הבריאה, את מטרות קיומנו. מנוחת הנפש של השבת נמשכת אל ימות החול, ואנו זוכים לענוה על ראשינו את כתרו של הנזיר כל ימי חיינו.

זהו שאומר הפסוק: "נָזַר אֱלֹקִיו עַל רֹאשׁוֹ" (במדבר ו, ז). איזה כתר יש לנזיר? הנזיר שראשו נקי מכל שטות - ואפילו מדברים שאינם כל כך מטופשים, אבל הם אינם חיוניים - נושא את כתר אלוקיו על ראשו, כי ראשו מלא במחשבות על ה'.

זהו הפלא של הנזיר - אדם שהרגיל את עצמו להתרומם מעל כל השאר ולהשיג גדלות באמצעות שכלו. ובמידה מסוימת, הזדמנות זו זמינה לכולנו - כל מי שרק חפץ בכך, יכול לענוה על ראשו את כתרה של השבת כל ימי חייו, ועליו גם כן ראוי לומר "נָזַר אֱלֹקִיו עַל רֹאשׁוֹ".

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים נזירות כל השנה

הבה נקבל על עצמנו בלי נדר, מכאן ואילך, להקדיש שלושים שניות לפני קידוש של ליל שבת כדי להכין את עצמנו להזדמנות הגדולה הזו, להפוך ל"נזיר" בעולם הזה. נזכיר לעצמנו את היסוד הגדול שמלמד אותנו השבת, שהקב"ה שולט בבריאה שליטה מלאה, ושאין לנו לדאוג לשום דבר.

חוץ מלהקדיש למחשבות הללו זמן רב ככל הניתן במהלך השבת, נשתדל לקחת את הלימוד החשוב הזה אל תוך השבוע, בכך שנזכיר לעצמנו פעם ביום את היסוד הזה, וננסה למצוא משהו בחיינו שגורם לראשנו להתמלא במחשבות מיותרות, ונשים לעצמנו מטרה להתנזר ממחשבות אלו, ובכך נפנה בחדרי שכלנו עוד שטח עבור "כָּל הוֹן יָקָר וְנִגְעִים".

שאל איך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

הרב הזכיר בעבר שעל ההורים להשתמש במילה "בבקשה" כאשר הם מבקשים משהו מילדיהם. האם השימוש במילה זו אינו מורה על כך שמילוי הבקשה תלוי ברצונו הטוב של הילד, והוא אינו מחוייב לעשות זאת?

תשובה:

לא. כאשר הורה אומר "בבקשה", אך הוא אומר זאת בהחלטיות, ומתעקש על כך שהילד ימלא אחר דרישתו, הילד מבין שהוא חייב למלא אחר הבקשה, אך הוא לומד מהוריו לומר "בבקשה". זה תלוי בטון שבו המילה "בבקשה" נאמרת.

אמנם, אם אתה אומר "בבקשה" והילד מתעלם ממך, זהו כישלון, ואתה מתרשל במילוי חובתך כהורה. עליך להחליט - או שלא תבקש מהילד לעשות את הדבר הזה, או שתבקש, ואז זה חייב להתבצע. בקשתך חייבת להתבצע. ולכן, לפני שאתה מבקש, עליך לשפוט האם הבקשה היא ברת ביצוע.

אדם גדול, שהיה ידוע כבעל עוצמה רבה, אמר לי פעם, "האם אתה יודע מדוע יצא לי מוניטין של אדם בעל עוצמה? מפני שמעולם לא ניסיתי לעשות משהו שלא יכולתי לבצע". הוא ניסה רק דברים שידע בוודאות שבכוחו לבצע. וכך יצא לו שם של אדם שמצליח בכל דבר. הוא תמיד ניצח! הוא תמיד הצליח! כי הוא מעולם לא ניסה משהו שבו הוא עלול להפסיד.

ולכן, אם ברצונך להצליח בתפקידך כהורה, עליך להתעקש על דברים שאתה יודע שבהם אתה יכול לנצח. אולם היזהר! שמור את צעדיך ואל תדרוש דברים שלא יתבצעו לבסוף.

מדור זה נתרם לע"נ:

הרה"ג ר' יצחק יעקב ב"ר יוסף יהודה ווייס